

НАРОДНА БАНКА

СРБИЈЕ

Актуелна кретања и нове мере НБС

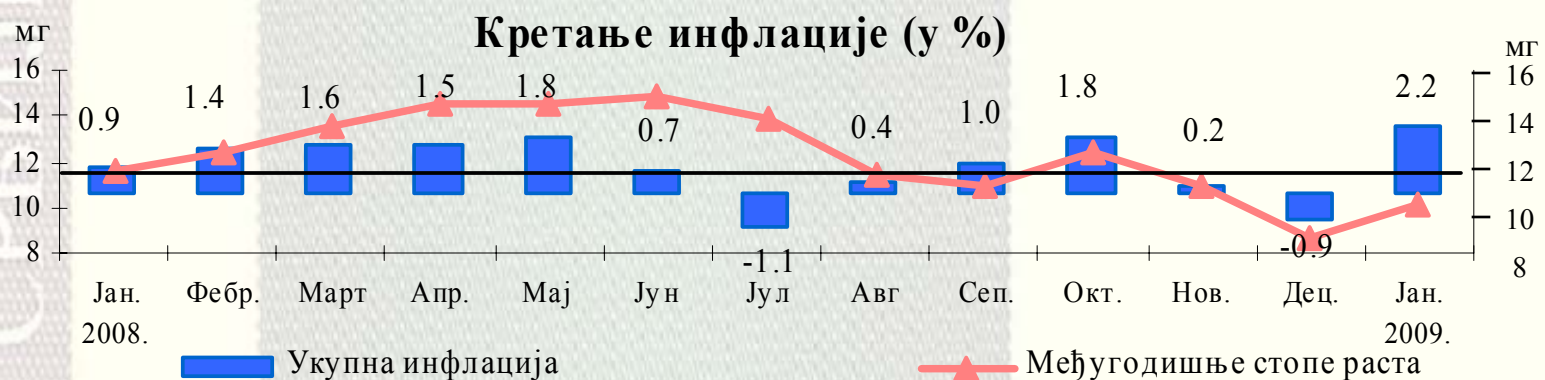
Радован Јелашић – гувернер, Народна банка Србије

Београд, 13. фебруар 2009.

Година није почела најбоље ...

- Високи инфлаторни притисци већ на почетку године
- Економска активност у паду
- Наставак депресијацијских притисака
- Одлив средстава у иностранство
- Експанзивна фискална политика крајем године

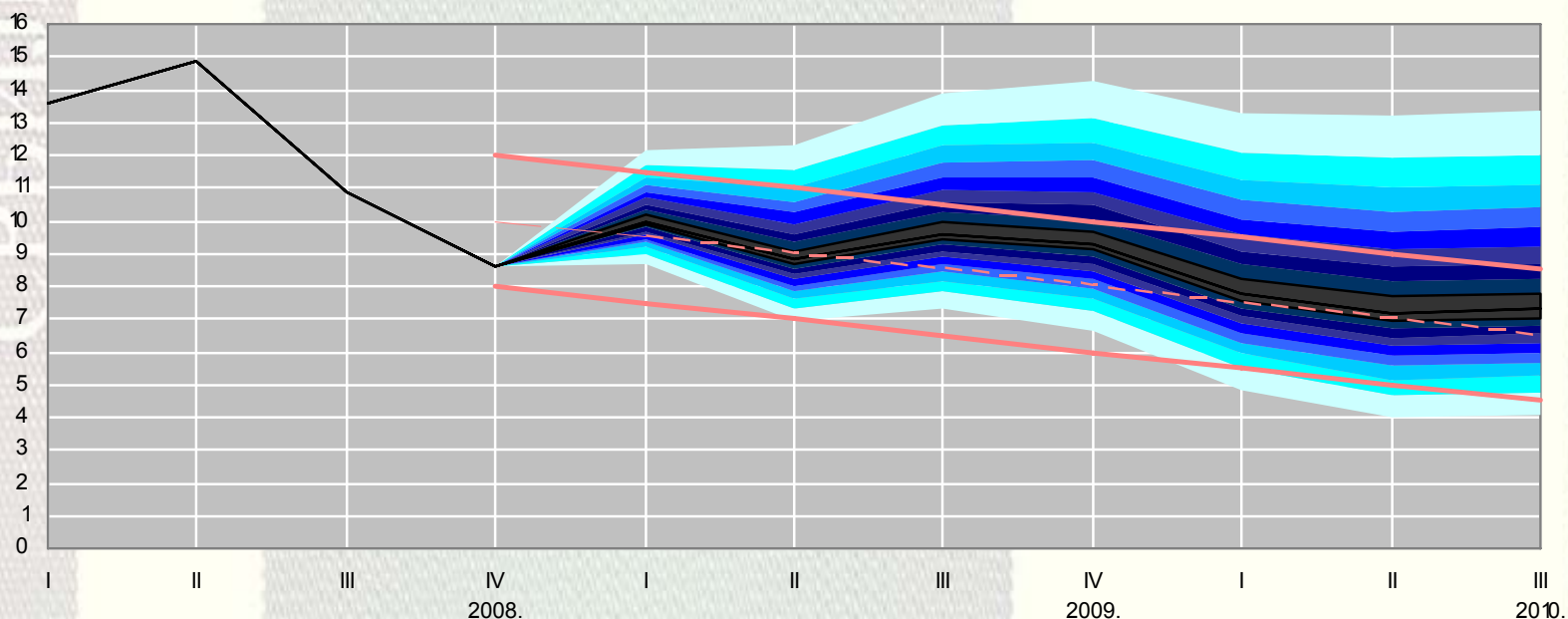
Јануарска инфлација је изнад очекиване!

- На основу расположивих података о ценама на мало, **очекује** се да ће **потрошачке цене** у јануару остварити раст од око **2,2%** (10,1% мг - !)
- Неочекивано висока инфлација у јануару највећим делом је последица високог раста регулисаних цена (око 5,8%) и то: нафтних деривата, лекова, комуналних услуга, цигарета и ПТТ услуга.

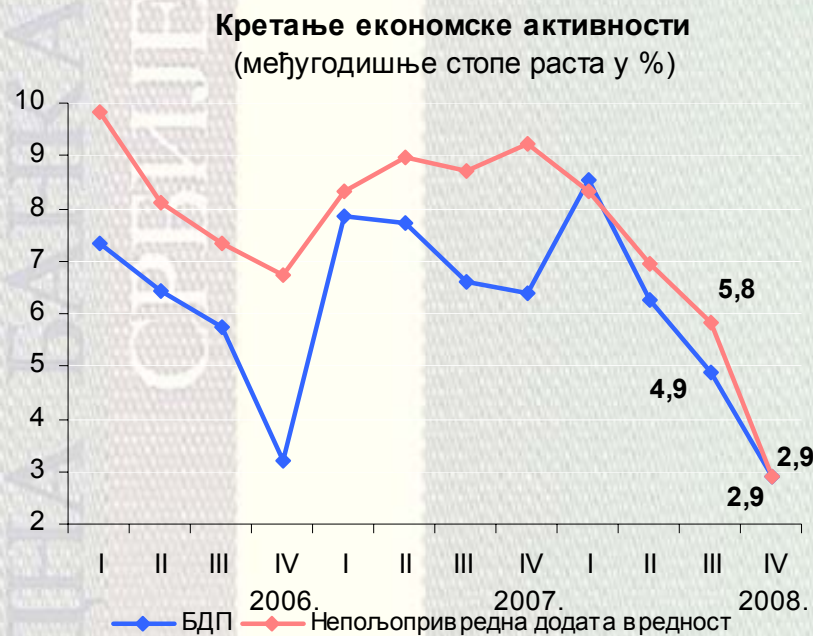
Монетарна политика у наредном периоду остаје рестриктивна

Пројектована инфлација
(међугодишње стопе, у %)

- Са овом пројекцијом конзистентно је задржавање постојећег степена рестриктивности у наредном периоду.
- До новог снижења референтне стопе може доћи само ако фискална политика у наредном периоду буде рестриктивнија и ако држава не одступи од планираног повећања регулисаних цена (13 +/- 2%).

Значајно успоравање економске активности ...

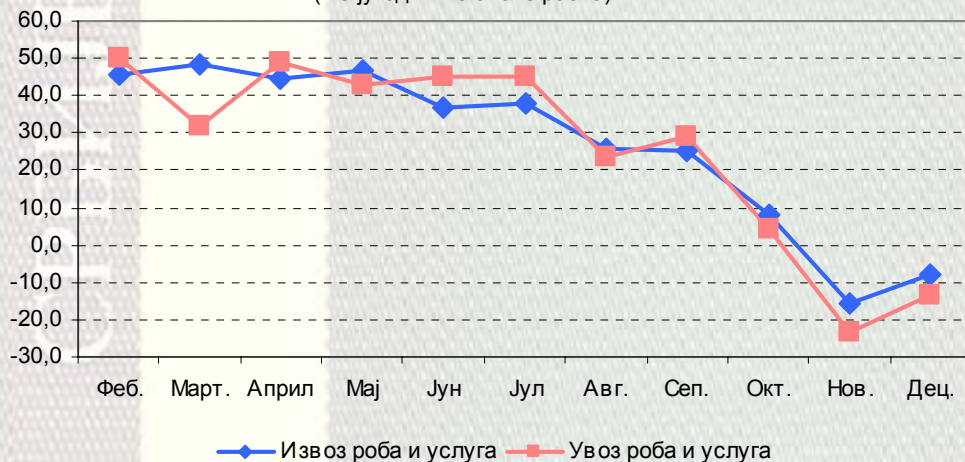

- Раст БДП-а у 2008. години око 5,5%, а у Q4 само 2,9% мг;
- Десезонирани пад БДП-а у Q4 је на годишњем нивоу од око 3%!;
- Наша (оптимистичка) пројекција раста БДП-а за 2009. је смањена на 1,5-2%, уз несразмерно већи ризик да ће раст бити нижи;
- Значајан пад индустријске производње у децембру - укупне 8,9% мг и прерађивачке 9,4% мг;

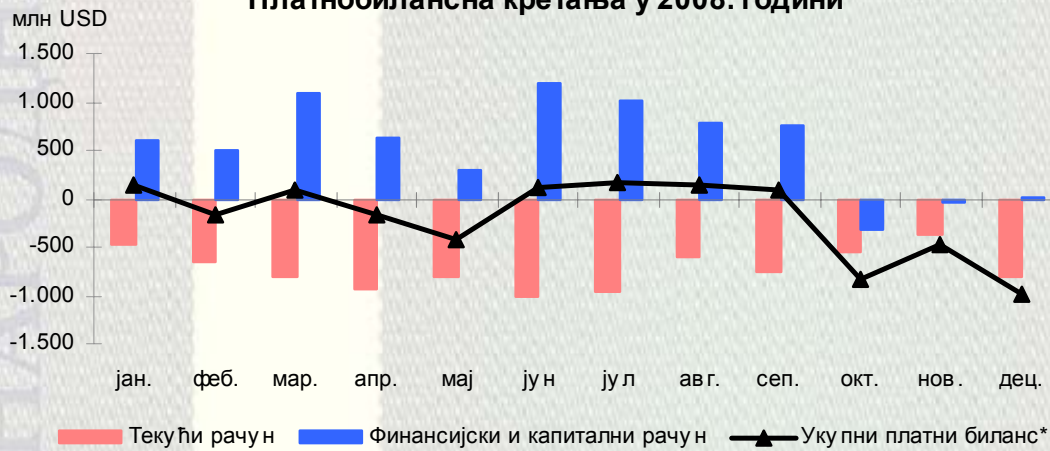
- Основни узроци успоравања економске активности: а) пад домаће и светске агрегатне тражње, б) пад СДИ, в) пад кредитне активности;
- Промене у структури домаће агрегатне тражње: раст потрошачке уз драстично смањење инвестиционе тражње.

... пропраћено је успоравањем спољнотрговинске размене и нижим текућим дефицитом

Спољнотрговинска размена
(међугодишње стопе раста)

Платнобилансна кретања у 2008. години

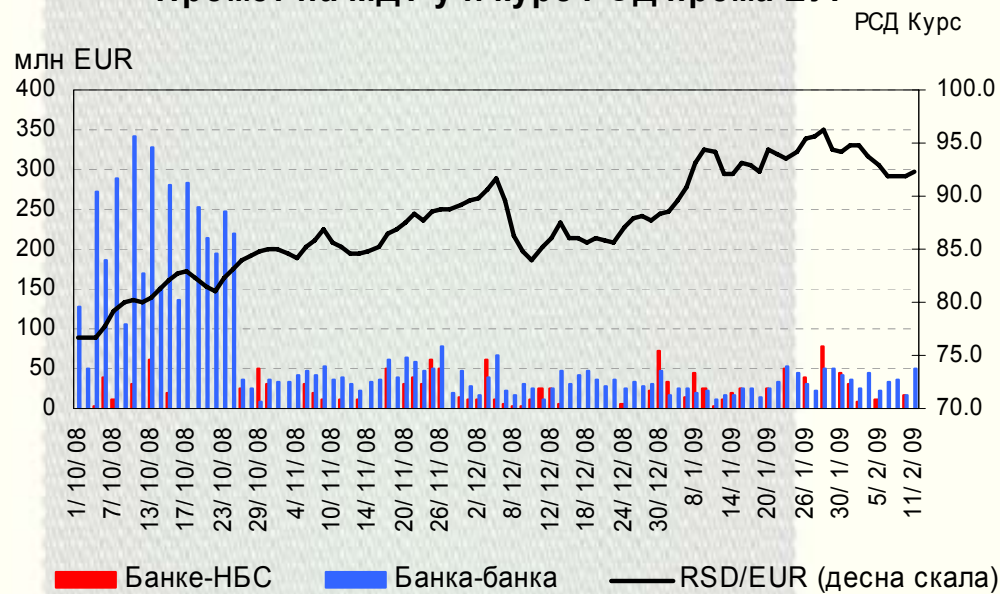

- Значајнији пад код увоза него код извоза резултира смањењем спољнотрговинског и текућег дефицита;
- Отежан приступа банака и предузећа екстерним изворима финансирања и смањење светске тражње;
- У Q4 је остварен дефицит у финансијском рачуну;
- Ови утицаји су делом амортизовани обезбеђењем девизне ликвидности од стране НБС.

Кретања на девизном тржишту у Србији

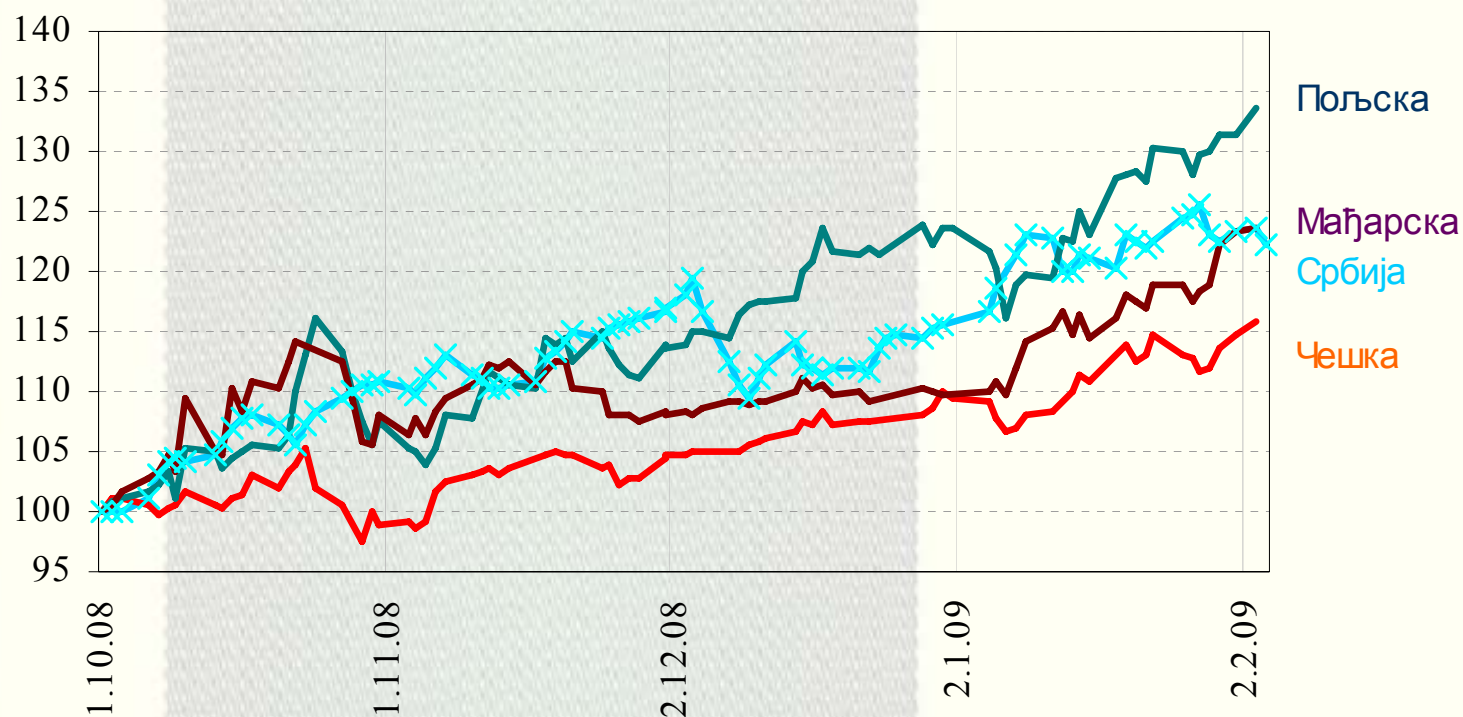
- Карактеристике кретања на девизном тржишту:
 - Смањен промет на међубанкарском девизном тржишту;
 - Крајем јануара смањен спред у котацијама банака (са динар на педесет пара);
 - НБС од почетка године укупно интервенисала на МДТ-у са 480,1 милиона евра.
- Динар је од почетка године депресирао за око 4%;

Промет на МДТ-у и курс РСД према ЕУР

...су слична као и у другим земљама са флексибилним режимом курса!

Кретања националних валута у односу на ЕУР од
октобра 2008. године

- Остаје да се виде ефекти кретања курса на инфлацију!

Вредност динара ће и у будуће опредељивати тржиште!

Тржиште тј. понуду и тражњу одређују:

- Прилив капитала из иностранства по основу страних директних и портфолио инвестиција;
- Прилив по основу задуживања државе, банака и привреде у иностранству, као и одливи по основу сервисирања преузетих ино обавеза;
- Спољнотрговинска активност;
- Прилив по основу дознака, односно мењачких послова и девизне штедње;
- Повлачење динарске ликвидности продајом хартија од вредности од стране НБС и државе ...

Србији је потребна хитна ревизија макроекономских политика

1. Макроекономска кретања већ сада јасно одступају од свих кључних претпоставки на којима су базирани а) економска политика, б) буџет за 2009. годину, а и в) програм са ММФ-ом тражење новог програма са додатним средствима од ММФ-а је управо потврда тога!
2. Неовисно од пада економске и спољнотрговинске активности, финансирање текућег дефицита је и даље знатним делом засновано на смањењу девизних резерви;
3. Инфлациони притисци не јењавају;

Потребно је:

- Хитно смањење обима и промена структуре јавне потрошње као и повећање фискалних прихода, како би се дефицит одржао на прихватљивом нивоу;
- Омогућавање додатног простора за повећање капиталних издатака, што би допринело повећању инвестиционе тражње уз смањење притиска на трговински биланс и инфлацију;

ММФ је ту да помогне, али не и да уради посао уместо нас!

- ММФ “не пуни буџет”, али програм са том институцијом представља непосредан кључ за (нове) кредите како од Светске банке, тако од Европске уније.
- Главни циљ програма са ММФ-ом није задуживање него прилагођавање макроекономске политике! И кредитна линија од ММФ-а је као одобрени минус – користи се само кад је потребно!
- Посао ММФ није да наложи / одреди начин на који ће се структура потрошње променти – ова институција, међутим, сматра да су Србији потребне “stronger policies” – тј одлучније мере у циљу ефикаснијег суочавања са предстојећим изазовима;
- Када ће доћи мисија ММФ-а зависи искључиво од нас! Позивање мисије ММФ-а претпоставља спремност предузимања додатних мера и циљу постизања новог макроекономског баланса у време а) мањих прихода, б) мањег прилива СДИ, итд.
- Нову / редефинисану макроекономску политику, која буде добила подршку ММФ-а, та институција је спремна да подржи и својим финансијским средствима – али то још не значи да неће бити регуларних ревизија програма током којег се увек може постативити како питање додатних а) “јаких политика” тако и б) евентуалне релаксације!

У постојећим макроекономским условима више нема потребе за претходно висок ниво рестриктивности НБС!

- Повећање показатеља бруто пласмана одобрених становништву са 150% на 200% - однос између пласмана датих становништву и основног капитала.
- Обавезе према иностранству које су настале од 1. октобра 2008. до 31.12.2009. не улазе у основицу за обрачун обавезне резерве до рока доспећа тих обавеза = трајно изузеће.
- Основица за обрачун обавезне резерве се може умањити за износ кредита који је одобрен у складу са програмом Владе РС и то за привреду (кредити за инвестиције – 17 РСД млрд) и за становништво (за трајна потрошна добра – РСД 20 млрд).
- Постојећа одредба о дестимулисању банака да се раздужују према иностранству, утврђивањем као минималне основице за обрачун обавезне резерве из септембра 2008, продужена је до краја године, односно закључно са обрачунским периодом 18. децембар 2009. – 17. јануар 2010.
- Банке више нису у обавези да за кредите од физичких лица захтевају полагање депозита од 30% изноза кредита.

Задуживање у другој валути, сем динара, укључује додатни курсни ризик!!!

- Једино цена динарских кредита одсликава реалност услова у Србији!
- “Јефтин” кредит може да испадне скуп зависно од кретања курса – сваки грађанин сам сноси одговорност за своје одлуке!
- Код хипотекарних кредита, где нема динарске алтернативе, приликом задуживања у еврима, водити рачуна да месечна рата по могућности буде и нижа од прописаних 50%!
- Приликом додатног задуживања, као и издавања чекова увек водити рачуна да ће доћи и до наплате, да су плате замрзнуте и да нема гаранције да ће кредит бити зановљен по истим условима!

Остало

- Број блокираних матичних бројева (дужника) евидентираних у принудној наплати на дан 13.2.2009.год. је 58.069. Број блокираних матичних бројева повећан је за 10,8% у односу на дан 1.10.2008.год. када је било 52.382 . Број рачуна непрекидно блокираних више од 60 дана износи 6.650, а оних са блокадном дужом од 360 дана чак 37.083!
- Укупан износ блокаде на дан 13.2.2009.год. је 218.404.529.316,92 дин. Укупан износ блокаде је већи за 32,9% у односу на дан 1.10-2008.год. Када је износио 164.600.778.305,90 дин.
- Имајући у виду јануарску депресијацију (око 6%) као и висок удео индексираних кредита (око 2/3), према прелиминарним подацима, у јануару ће највероватније бити регистрован реалан пад кредитне активности банака.